

Sundheds- og Ældreudvalget 2017-18
L 146 endeligt svar på spørgsmål 35
Offentligt

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: 13-04-2018
Enhed: SPOLD
Sagsbeh.: DEPPADL
Sagsnr.: 1707223
Dok. nr.: 554131

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 28. februar 2018 stillet følgende spørgsmål nr. 39 (L 146 – forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Organiseringen i Sundheds- og Ældreministeriet, oprettelse af Nationalt Genom Center m.v.)) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Josephine Fock (ALT).

Spørgsmål nr. 39:

”Vil politiet med hjemmel i retsplejeloven kunne få adgang til genetiske oplysninger fra Nationalt Genom Center, som lovforslaget foreligger?”

Svar:

Nedenfor gennemgås retstilstanden med lovforslaget, som det foreligger, fsva. den generelle formålsbegrænsning samt forholdet til retsplejeloven.

Den foreslåede lovbestemte begrænsning af anvendelsen af oplysninger i Nationalt Genom Center

For at sikre gennemsigtighed om formålet med Nationalt Genom Center, er der i lovforslagets § 1, nr. 22, vedrørende den foreslåede § 223, indsat en formålsbestemmelse, der klart angiver rammerne for Nationalt Genom Centers opgaver. Formålet med Nationalt Genom Center er at understøtte udviklingen af Personlig Medicin i samarbejde med det danske sundhedsvæsen, forskningsinstitutioner, patientforeninger m.v.

For at sikre yderligere klarhed om de formål, som oplysninger, der tilgår Nationalt Genom Center, må behandles til, foreslås det med lovforslaget, at disse formål fastsættes og dermed begrænses ved lov.

Det fremgår således af lovforslagets § 1, nr. 22, vedrørende den foreslåede § 223 b, at oplysninger, der tilgår Nationalt Genom Center, herunder genetiske oplysninger og oplysninger om helbredsmæssige forhold, kun må behandles, hvis det er nødvendigt med henblik på forebyggende sygdomsbekæmpelse, medicinsk diagnose, sygepleje, patientbehandling eller forvaltning af læge- og sundhedstjenester, og behandlingen af oplysningerne foretages af en person inden for sundhedssektoren, der efter lovgivningen er undergivet tavshedspligt, eller hvis behandlingen alene sker med henblik på at udføre statistiske eller videnskabelige undersøgelser af væsentlig samfundsmæssig betydning, og hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelsen af undersøgelserne.

Det betyder, at oplysninger, der tilgår Nationalt Genom Center, ikke kan anvendes til forskellige andre formål, der kan være lovlige i medfør af anden lovgivning, f.eks. persondataloven og den kommende databeskyttelsesforordning og forslag til databeskyttelsesloven.

De formål, som oplysninger i Nationalt Genom Center må behandles til, er dermed væsentligt begrænset i forhold til de formål, som helbredsoplysninger og genetiske oplysninger generelt kan behandles til i medfør af anden lovgivning.

Den lovbestemte formålsbegrænsning indebærer således, at Nationalt Genom Center alene kan behandle oplysninger, som er tilgået centeret, til de førnævnte formål, dvs. formål, der vedrører sundhedsvæsenet eller til videnskabelige eller statistiske formål.

Det er netop ét af formålene med at oprette Nationalt Genom Center og det forhold, at der fremsættes et lovforslag herom, at det sikres, at oplysningerne i Nationalt Genom Center er omfattet af en lovbestemt formålsbegrænsning, der klart angiver de formål, som oplysningerne i centeret må behandles til.

Som anført i lovforslagets afsnit 2.2.3, betyder det eksempelvis, at Nationalt Genom Center ikke vil kunne behandle oplysninger med hjemmel i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra f, hvoraf det fremgår, at behandling af følsomme oplysninger kan ske, hvis behandlingen er nødvendig for, at et retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Dog vil den foreslåede lovbestemte formålsbegrænsning ikke være til hinder for, at Nationalt Genom Center videregiver oplysninger til brug for behandling af klage- og erstatningssager i medfør af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet eller til brug for Styrelsen for Patientsikkerheds varetagelse af tilsynsopgaver efter autorisationsloven eller sundhedsloven. Den foreslåede lovbestemte formålsbegrænsning vil heller ikke være til hinder for, at Nationalt Genom Center foretager anmeldelse til politiet, hvis Nationalt Genom Center har mistanke om, at sundhedspersoner eller andre personer uberettiget har indhentet eller videregivet oplysninger, der er opbevaret i Nationalt Genom Center.

Den foreslåede formålsbegrænsning vil derimod eksempelvis indebære, at oplysninger, der opbevares i Nationalt Genom Center i den fælles landsdækkende informationsinfrastruktur, ikke kan behandles, herunder videregives, til brug for fastlæggelse af et retskrav i en forsikrings- eller pensionssag. Som et andet eksempel kan nævnes, at den foreslåede formålsbegrænsning vil indebære, at oplysninger, der opbevares i Nationalt Genom Center i den fælles landsdækkende informationsinfrastruktur ikke vil kunne videregives til arbejdsgivere med det formål at få belyst en lønmodtagers arbejdsdygtighed, herunder f.eks. om en lønmodtager lider eller har lidt af en sygdom eller er i risiko for at udvikle en sygdom, der kan få betydning for lønmodtagerens arbejdsdygtighed.

En patient vil heller ikke kunne meddele samtykke til, at Nationalt Genom Center behandler genetiske oplysninger eller oplysninger om helbredsmaessige forhold til formål, der ligger uden for de formål, der er nævnt i bestemmelsen.

Politiets adgang til oplysninger i Nationalt Genom Center med hjemmel i retsplejeloven

I tillæg til ovenstående foreslåede generelle begrænsning af de formål, hvortil oplysninger i Nationalt Genom Center kan anvendes, kan følgende anføres specifikt vedrørende retsplejelovens bestemmelser.

Det følger af retsplejelovens § 804, stk. 1, at der som led i efterforskning af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan meddeles en person, der ikke er

mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage.

Det følger af retsplejelovens § 804, stk. 4, at der ikke kan meddeles pålæg om edition, såfremt der derved vil fremkomme oplysning om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. retsplejelovens §§ 169-172.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 805, stk. 1, at pålæg om edition ikke må meddeles, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre.

Endelig følger det af retsplejelovens § 806, stk. 1 og 2, at afgørelse om pålæg om edition træffes efter politiets begæring, og at afgørelsen som udgangspunkt træffes af retten ved kendelse.

Det fremgår af retspraksis, at retsplejelovens regler om edition skal anvendes i lyset af lov om Det Centrale Dna-profilregister, som regulerer politiets brug af dna til identifikation af personer.

Det er på denne baggrund Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at det må antages, at politiet i almindelighed ikke med hjemmel i retsplejelovens regler om edition vil kunne få en retskendelse, der pålægger Nationalt Genom Center at oplyse identiteten på en person med en bestemt dna-profil.

Det vil dog ikke kunne afvises, at der vil kunne opstå en så ekstraordinær situation, at det efter retsplejelovens regler om edition vil være et proportionalt indgreb at pålægge Nationalt Genom Center, ud fra et dna-spor, at søge i centerets genetiske oplysninger for at søge at identificere en person. Som eksempel kan nævnes, at politiet er i besiddelse af en dna-spor på en formodet terrorist, hvor en identifikation forventes at kunne bidrage til at forebygge et forestående terrorangreb.

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Anne-Sofie Duelund Lassen